

Η καταδίκη “κατάρα του Χ’λωνά Το διτζίμι του Ξεμετοσιού

Παναγιώτης Χρίστου - Κάντης

Ο μεγαλοκτηματίας Χ’λωνάς από το Έξω Μετόχι από τα 22 του χρόνια είχε μια κατάρα. Κάθε φορά που θα πήγαινε να ποτίσει τα χωράφια του έπρεπε να κουβαλά στο χέρι του μια μυλόπετρα του ελιομύλου, να τη βάζει στο αυλάκι όπου έτρεχε το νερό ως “δησιά” και να διοχετεύει το νερό του ποταμού στα χωράφια του. Αυτή η “κατάρα” ήταν η καταδίκη του από τον Τούρκο δικαστή στο Σεράγιο της Κυθρέας, όπου πήγε να δικαστεί, με την κατηγορία ότι “δεν άφηνε νερό στους άλλους να ποτίσουν τα χωράφια τους”.

Γιατί, όποτε έβρεχε και κατέβαιναν οι χείμαρροι από τις νότιες πλαγιές του Πενταδακτύλου, ο Χ’λωνάς με τον υπηρέτη του το Λοϊζή (Λοϊζο) γέμιζαν ένα σακκί χώμα το έβαλλαν στο αυλάκι ως δησιά και χρησιμοποιούσαν όλο το νερό για το πότισμα των χωραφιών του. Έτσι οι κάτοικοι του Έξω Μετοχίου και της Επηχούς, που είχαν χωράφια κοντά στα χωράφια του Χ’λωνά και που δεν τολμούσαν να του παραπονεθούν γιατί τον φοβόνταν για την υπερβολική του δύναμη και την παληκαριά του έκαναν το παράπονό τους στο “Σεράι” για να βρουν το δίκαιό τους.

Ο Χ’λωνάς όμως, που ως μεγαλοκτηματίας είχε πολύ φιλικές σχέσεις με τους μπέηδες και τους αγάδες της περιοχής και επειδή τον υποστήριζαν ήταν δύσκολο να καταδικασθεί.

Στη δίκη που έγινε στο Σεράι της Κυθρέας ο δικαστής ακούγοντας το ιστορικό της υπόθεσης και θέλοντας να δει και ο ίδιος, αν πράγματι ο Χ’λωνάς είχε τόση δύναμη όπως είχε ακουστά, πήρε μια δίκαιη κατά τη γνώμη του απόφαση.

Έστρεψε το βλέμμα του προς τον απέναντι παραμελημένο ελιόμυλο, που άλεθε τις ελιές και η μυλόπετρά του ήταν εκεί δίπλα πεταμένη και λέγει στο Χ’λωνά:

«Για νάμαστε πάντα δίκαιοι σ’ αυτό τον κόσμο πρέπει να σεβόμαστε και τους άλλους. Έτσι θα πάρεις αυτή τη μυλόπετρα και όταν θα πηγαίνεις να ποτίσεις θα την παίρνεις μαζί σου και θα τη βάλλεις στο αυλάκι ως “δησιά”. Όσο νερό θα πηγαίνει στο χωράφι σου θα είναι το «χάκκι» σου, όσο σου αναλογεί και το υπόλοιπο που θα φεύγει από την τρύπα της μυλόπετρας ως και από τα πλευρά της θα είναι το “χάκκι” τους άλλους». Δίκαιη κατά το δικαστή η απόφαση αλλά κυρίως για να λύσει και την

απορία του.

Μπορεί αυτός ο άνθρωπος να σηκώσει αυτή την τόσο βαρετή μυλόπετρα! Και λέει στο Χ'Ιωνά. «Πάρε τη μυλόπετρα και τράβα στο καλό».

Ο Χ'Ιωνάς προχωρεί, περνά το χέρι του στην τρύπα της μυλόπετρας, τη σηκώνει άνετα και φεύγει για το χωριό του το Έξω Μετόχι.

Με την απόφαση του δικαστή ικανοποιούνται όλοι μα κυρίως επιβεβαιώνεται και η φήμη, που ο δικαστής είχε για τη δύναμη του Χ'Ιωνά.

Κατηφορίζοντας προς το χωριό, όταν δεν τους έβλεπαν οι άλλοι, ο Χ'Ιωνάς θέλησε να φορτώσει για λίγο τη μυλόπετρα στον υπηρέτη του. Αυτός όμως δεν άντεξε και έπεσε χάμα.

Αυτή η μυλόπετρα, που έχει διάμετρο 50 πόντους και πάχος 25 πόντους, με μια τρύπα στη μέση όπου χωρούσε ο στύλος που γύριζε, ήταν η κατάρα του Χ'Ιωνά κάθε φορά που θα πήγαινε να ποτίσει τα χωράφια του για χρόνια μέχρι την ημέρα, που οι Τούρκοι πήραν το κεφάλι του κατά την τραγωδία της 9ης Ιουλίου 1821.

Αυτή η πέτρα, η καταδίκη “η κατάρα” όπως λέγουν οι χωριανοί είναι στο χωριό, έξω από το σπίτι του Χ'Γιάννη Χ'Συμεού και μαρτυρά την καταδίκη και την παληκαριά του Χ'Ιωνά. Ήταν το “διτζίμι”, όπου τα παληκάρια του χωριού δοκίμαζαν την δυναμή τους, αν ήταν άξιοι, όπως τον

Εθνομάρτυρα χωριανό τους Χ'Ιωνά, που τη σήκωσε, την έφερε από το Σεράι της Κυθρέας στο Έξω Μετόχι, την κουβαλούσε στο χέρι του στα χωράφια του και την έβαζε ως “δησιά” να τα ποτίσει.

Μια κατάρα, που από τα 22 του χρόνια κράτησε μέχρι της 13ης Ιουλίου 1821, που οι Τούρκοι του έκοψαν το νήμα της ζωής κόβοντας του το κεφάλι στο Σεράι της Λευκωσίας.

Φεύγοντας από το χωριό μας, στις 14 Αυγούστου 1974 με την τούρκικη εισβολή, εγκαταλείψαμε και την κατάρα, τη μυλόπετρα του Χ'Ιωνά, που μένει εκεί βουβή και ατάραχη, ριζωμένη στη γη των πατέρων μας και περιμένει καρτερικά την ευλογημένη εκείνη ημέρα, που θα επιστρέψουν τα παληκάρια του χωριού, οι Εξωμετοσιανοί, να δοκιμάσουν τη δύναμη τους, για να τους δει και να αγαλλιάσει από εκεί ψηλά η ψυχή του Χ'Ιωνά γιατί συνεχίζεται στο χωριό του η παράδοση

“Το διτζίμι “η κατάρα” του Χ'Ιωνά”.